

YENİ ROMAN

ÖZET

"Yeni Roman" terimi Fransa'da 1950 yılından sonra kullanılmaya başlanmıştır. İngilizler "Yeni Roman" yerine "Post-Modern Roman" derler. Geleneksel romandan ayrılma Marcel Proust'la, onun 1913'te yayımladığı **Du Côté De Chez Swann** (Swann'ların Semtinden) romanı ile başlar. 1957'de Michel Butor'un yayımladığı **La Modification** (Değişim) romanı ile zirve yapar. 1916 yılında Romanya asıllı şair ve yazar Tristan Tzara Fransa'da Dadaizm edebiyat ekolünü kurmuştur. Dadaizm kendinden önceki tüm roman türlerini reddeder. 1924'e André Breton'un, sürrealizmin manifestosunu yazması ve Louis Aragon'un da imzalaması ile birlikte dadaizme son verilmiş ve sürrealizm okulu resmen kurulmuştur. 1939 yılında J.P. Sartre **Varoluşçuluk** (existentialisme = eksiztansiyalizm) edebiyat okulunun teorisini yazmıştır. Böylece sürrealizm dönemi tamamen kapanmış varoluşçuluk başlamıştır. 1938'de J.P. Sartre'ın yazdığı **Bulantı** (La Nausée) ve 1942'de A. Camus'nün yazdığı, **Yabancı** (L'Étranger) romanları eksiztansiyalizme (Varoluşçuluk) en iyi örnek iki romandır. 1953'te A.Robe-Grillet'nin yazdığı **Silgiler** (Les Gommages) ve 1957'te M. Butor'un yazdığı **Değişim** (La Modification) romanları yeni roman türünün örnek romanlarıdır.

Yeni romanda konu bütünlüğü ve olay zinciri aranmaz, yeni roman parçacıkların romanıdır.

Anahtar Sözcükler: Yeni roman, Dadaizm, sürrealizm, eksiztansiyalizm (varoluşçuluk).

Yeni Roman adı, 1950 yılından sonra kullanılmaya başlanmıştır. Geleneksel romandan ayrılma Marcel Proust'la, onun 1913'te yayımladığı **Du Côté De Chez Swann** (Swann'ların Semtinden) romanı ile başlar, 1957'de Michel Butor'un yayımladığı **La Modification** (Değişim) romanı ile zirve yapar. Biz şimdi Marcel Proust'dan başlayarak Michel Butor'a varıncaya kadarki romandaki gelişmeleri etap etap vermeye çalışacağız.

Fransa'da ve dünyada roman anlayışı 1913 yılında Fransız yazar Marcel Proust'un **Du Côté Chez Swann** (= **Swann'ların Semtinden**) romanını yazması ile değişmeye başlamıştır. Birinci dünya savaşına gelinceye kadar romanda iki özellik aranır:

- 1- Psikolojik analiz,
- 2- Toplumun tasviri.

Flaubert'de, Stendhal'da, Balzac'da hep böyle görülmüştür roman. Hatta Balzac

tüm romanlarını İnsanlık Komedyası (= La Comédie Humaine) genel adı altında toplamıştır. Geleneksel roman üçüncü şahıs "o" ile anlatılan bir hikâyedir. Bir entrika, bir olay zinciri söz konusudur. Yazar kahramanına içinde yaşadığı toplumdaki yerine, sosyal olaylar karşısında alacağı tavırlara göre bir karakter verirdi. Yani yazar iki üç konu, iki üç de kahraman seçerdi ve bu kahramanları seçtiği bu konular etrafında yaşattırdı. Kahraman, yazarın oyuncağı idi,

yazar kendi niyet ve tasarımına göre ona karakter ve roller verirdi. Yani Balzac'ın dediği gibi, kahramanı doğurtmak, yaşatmak, evlendirmek, öldürmek yazarın elindeydi, medeni halini verir gibi.

Yazar dar anlamda bir de gerçekçilik verirdi. Zaman olarak geçmiş zaman kullanılırdı. Nesnelere bir perspektif dâhilinde bakılmazdı, nesnenin ayrıntısız, nüanssız, ortak bir görünümü verilirdi.

Stendhal ve Flaubert'in roman tekniklerinde yapılan birkaç değişiklikle Proust'dan itibaren çağdaş romanda perspektif etkileri gözlenebilmektedir. Hayatın gerçeğini, insanın gerçeğini bütün tezahürleri ile birlikte, baştan sona anlatmak, göstermekti çağdaş romanın yapmak istediği.

Proust entrikasız bir roman yazıyordu, sergilemesi, düğümü ve düğümün çözümü gibi "meşhur dramatik-tiyatroya has-durum" onda yoktu. Okuyucularına olaylar zincirini takip etme fırsatını vermiyordu. Kahramanları hem hikâyeye bağlı kişiler değildirler, hem de onun gelişimine yardımcı bir pozisyon içinde bulunmuyorlardı. Proust kahramanları artarda anlatıcının görüş sahasına girerler, bu onları bir araya getiren bir hikâyeye değildir, tıpkı hayattaki gibi, onlar fark edilir, onlara rastlanılır, onlardan konuşulduğu duyulur, onlar tekrar görülür.

Proust için hayat bir dizi olaylar ve duyulardan ibarettir.

Uzay çok geniştir ve insan onun belirli bir yerinde yaşar, her tarafında yaşamak mümkün değildir. Zaman bir insan hayatıdır, insan hayatı ise zorunlu olarak belli bir süreyi, bir olaylar dizisini içine alır. Fakat zaman kesik aralıklıdır; Lamartine'in dediği gibi, içinde bulunduğumuz an geçince, o bir daha yaşanmayacaktır. Proust'un iç sıkıntısı oradan gelir, hayatın kesik aralıklı olayları kaybolmuş, zaman içinde silinmişlerdir. Hayatın devamlılığını bulamadığı an hayatı bir hiç olarak görüyordu o. Şu halde romancının görevi yiten zamanı tekrar bulmak olmalıydı. Yitik zaman tekrar bulunabilir ve bazı duyuların ve olayların bir sonucu olan hayat sadece istem dışı hatırlama ile tekrar yaşanabilir. İnsan bir takım jestlerin ve olayların toplamından ibaret değildir, bir devamlılık söz konusudur, işte insan orada geçmiş yaşamını tekrar yaşar; bu Proust'un iç sıkıntısına aynı zamanda cevabıdır. Zamanı muhafaza ederek yaşamak imkânsızdır, fakat insanın geçmiş yaşamını hafızasında (hatırlayarak) tekrar yaşama özelliği vardır; geçmiş yaşamını hayalinde tekrar yaşar, yani onu hayal ederek yaşar.

Proust eski bir kelt (Fransızların atası, celte, celtique) inancını akla uygun ve doğru bulurdu. Bu kelt inancına göre insanlar ölünce ruhları daha alt seviyedeki bir yaratığa geçerdi; ata, ineğe, koyuna, ağaca geçerdi. Dolayısıyla ruh ölmüyor, yaşamaya devam ediyordu. Buradan hareketle Proust ruhların ölmediğini, yaşamın devam ettiğini keşfedecidir. **Du Côté De Chez Swann (=Swann'ların Semtinden)** başlıklı romanının 54-58 inci sayfalarında deneyimini ve bunu nasıl başardığını anlatır. Soğuk bir kış günü eve girdiğinde, üşümemesi için annesi ona çay ve küçük madlen çöreği sunuyor. Yumuşaması için bisküvi batırır gibi çaya madlen çöreğini batırır ve çaydan yudumlar. Çayı çok seven Proust, geçmiş zamanlarda madlen çöreği ile içtiği çayları hatırlar ve bundan büyük bir haz duyar; istemeden hatırladığı, geçmiş zamanda içtiği çayları ve yediği madlen çöreklerini hafızasında tekrar yaşıyor, yaşıyor. Yine aynı şekilde, pazar günleri kiliseden, ayinden çıktıktan sonra teyzesine gittiği, teyzesinin sunduğu çayı madlen çöreği ile içerken, çay fincanını tabağına koyarken çıkardığı tıngırtı sesi onun geçmiş pazarlardaki içtiği çayı ve madlen çöreğini gözünün önüne getiriyor, yani geçmiş zamandaki yaşantısını tekrar yaşıyor. Böylece Proust hayatın devamlılığını, geçmiş hatırlama yolu ile tekrar yaşamayı keşfediyor.

Proust'un romanı, gerçeği söylemek gerekirse, bir entrika ihtiva etmez. Yazar kendi duygularını, ailesininkileri, dostlarınıninkileri analiz ediyor, aynı zamanda da içinde yaşadığı aristokratik dünyayı tasvir ediyor ve böylece yaptığı analiz geleneklerin, göreneklerin, ahlak kurallarının tasviri ile zenginleşiyor. Aslında Proust'un romanı, bizim yeni bir iç ve dış dünya keşfetmemizi sağlayan, geleneksel romandaki psikolojinin ve üslubun yerine geçen bir analiz ve âdetler romanıdır. Eser üçlü bir sorunla karşı karşıyadır: **Zaman, hafıza ve sanat.**

Zaman: Proust'a göre, insanoğlunun vücut ve düşünce olarak aşka, hatıra olarak da ölüme doğru, yani yok olmaya doğru kaçışı söz konusudur.

Hafıza (hatırlama): Bununla birlikte, insanda süreklilik arz eden bir şeyler vardır: Bir rüya veya duyum, mukayese yolu ile birden gizlenmiş hatıralarımızı uyandırıp açığa çıkarabilir, ölü sandığımız anlar hayatımıza entegre olurlar, istem dışı hatırlama ile muhafaza edilirler: Tıpkı çay ve madlen çöreği gibi; bu hatıraları, yani geçmiş yaşantıları tekrar yaşamak demektir.

Sanat: Proust'a göre sanatçı zamanı durdurmasını bilen, geçmiş ile şimdiki zamanın özdeşleştiği bazı özel anları sabitleyebilen kişidir.

Proust yepyeni bir yazardır, romanı yeni, üslubu yeni, fakat roman genişliği ve zenginliği bakımından Balzac'çidir. Çok uzun cümleler yazmıştır. Çok zengin bir sözcük dağarcığı kullanmıştır. Romanındaki genişlik ve çok fazla sayıda kelime kullanmış olması okuyucu için biraz sıkıcı gelmektedir. Fakat çok sağlam bir roman kurgusu vardır ve Fransız diline tam hâkimdir. Onun romanı anlatılan bir hikâyeye değildir, kendisinin öz hikâyesidir. Kendi arzusu ile hafızasında canlandırarak anlattığı hatıralardır. Romanda kendinden bahseder ve anlatım olarak direkt stil (çoğunlukla "ben") kullanır. Okuyucuyu eserine iştirak ettirmeyi başarır. Aynı durum André Gide'in, **Kalpazanlar** romanında da söz konusudur.

"Roman ne bir gerçeğin fotoğrafı, ne de bir idealin sergilenmesi olmamalıdır" diyen Proust'un büyüklüğü özel ile geneli, gerçek ile düşüncüyü birleştirmek istemesinden ileri gelir. Gerçek anlayışı açısından Gide de Proust'dan uzak değildi. 1913 yılında Proust'un **Swann'ların Semtinden** başlıklı romanını reddetmiş olmanın pişmanlığına açıklık getirmek, dadaizm ve sürrealizm akımlarından da etkilenecek 1926 da yeni akım türünde **Kalpazanlar**'ı yazan Gide şöyle diyor: "Eser (roman) tasarlanmış, önceden düşünülmüş bir fikirden doğmamalıdır. O fikirle döllenmiş bir olayın ürünü olmalıdır; benim **Kalpazanlar**'a kadar olan eserlerim (1897: **Dünya Nimetleri**, 1909: **Dar Kapı** v.b.) parkların havuzlarındaki durgun sularla kıyaslanabilir, esir ve mahpus (hayatsız) sular; bu eserimle (Kalpazanlar) suyu doğal eğilimine (akıntısına) bırakarak akıtmak istedim; yani suya hayat vermek istedim¹".

Gide romanda bir hayat dilimi vermek istemiştir, fakat bu natüralistlerde olduğu gibi tek ve aynı yönde kesilmiş dilim olmayacaktır, enine ve derinlemesine de kesilmiş olacaktır; insan yaşamı bütün tezahürleri ile anlatılacaktır. Hikâyeye, eğer varsa, bir görüş açısından değil, fakat çok görüş açısından anlatılacaktır. Bir insan olayı, çeşitli insanların değişik görüşleriyle farklı farklı algılanabilir; bu olay adamın eşi için bir şey ifade eder, sokaktaki adam için başka bir şey ifade eder, fakat eşinin algılamış olduğundan bambaşka bir şey olabilir.

Gerçek, Gide'i plastik madde olarak ilgilendirir, yani bir şekille, sanatla ilgisi oranında, değişik yönlerden ele alın-

abilir olmasıyla, moral gerçeğin fiziki gerçekle buluşması, her ikisinin de roman gerçeğinin parçaları olmaları gibi.

1913 yılında Proust'un **Swann'ların Semtinden** romanını yazması ile 1926 da Gide'in Proust çizgisinde **Kalpazanlar**'ı yazması arasında iki edebiyat akımı doğar Fransa'da: Dadaizm ve Sürrealizm. Dadaizm (dada da denir) 1916 da Romanya asıllı şair ve yazar Tzara tarafından kurulmuştur. Dadaizm Okulu, kendinden önceki tüm roman türlerini reddederek işe başlar. Bir mesaj vermek amacı ile de kurulmamıştır. Hiçbir fikrin yanında değildir, hiçbir fikri savunmaz, hiçbir fikri desteklemez, fakat hiçbir fikre de karşı değildir. Her şeyi inkâr eder, tüm toplumsal, ahlaki, siyasal değerleri, gelenekleri, görenekleri reddeder; yani o bir nihilist ekol olarak algılanabilir. Otantik gerçeği bulmak için düşünce ile ifade arasındaki her türlü bağ koparmak istiyor. İnsanın otantik yapısı doğal halidir, yiyecek, içecek, nefes alan, hareket eden, konuşan, doğal ihtiyaçları ile baş başa kalmış bir insan söz konusudur. Tüm değerleri reddederek, bütün etiketlerinden sıyrılmış, bütün ünvanları, idari görevleri elinden alınmış, apoletleri sökülmiş insanı ilkel ve doğal haliyle yakalamak, bu çerçevede onu değerlendirmek. Resimde de, heykelde de Dadaizm vardı. Picasso dadaist ressam grubundan sayılır; resimlerinde (çoğunda), düşünce ile ifade arasındaki bağ kopuktur. Örneğin iki eşkenar üçgeni birer uçlarından üst üste getirerek kadın resmi yapmaktadır. Düşüncedeki kadınla resimdeki kadın arasında hiçbir bağ yoktur.

1918 yılından itibaren sürrealizmden bahsedilmeye başlanır. André Breton, Louis Aragon, Robert Desnos gibi şair ve yazarlar hem sürrealist okulu kuracaklar hem de yaşatacaklardır. Hatta bunlara göre sürrealizmin temelleri 19.yüzyılın sonlarında Lautréamont ve Apollinaire tarafından atılmıştı. Kendilerine sürrealist diyen grup bu dadaist grubu çok sevmiş ve tutmuştu. Dadaizm, birinci dünya savaşı içinde, 1916 da, umutsuzluğun, acıların, ölümlerin kol gezdiği, tüm dünyayı sarstığı bir sırada doğmuştu, bunun için bir umutsuzluk, bir olumsuzluk okulu olarak görülebilir; tüm değerleri reddetmesi, eseri, sanatı tanıması bundan dolayıdır. Louis Aragon'un 1920 lerde yayımladığı Anicet adlı romanı, sürrealist öğelerle birlikte dadaist öğeler de taşır. 1924 yılında André Breton'un sürrealizmin manifestosu'nu yazması, Louis Aragon'un da imzalamasıyla birlikte dadaizme son verilmiş ve sürrealizm okulu resmen kurulmuştur.

Sürrealizmin kuruluş manifestosunu yazan André Breton, 1919 yılında "otomatik yazma'yı keşfetmiştir. Sürrealist yazarlar Paris'teki Opera Pasajı'nda romanlarını yazmışlardır: Pasajda yürüyerek, butikleri gezerek, kahvenin birinde toplanarak yazmışlar, çay içmişler, uyumuşlar, uyanınca tekrar yazmışlar, hatta bir yazar uyuyunca, bir diğer yazar onun kaldığı yerden yazmaya devam etmiştir. Tabii bu önceki yazıların devamı olmazdı, yazarın aklına ne gelmişse, aklında ne varsa, gözleminde ne bulunuyorsa onu yazardı.

Böylece bir eser kolektif olarak yazılabiliyordu. Yazılan bir şiir, bir roman, anonim eser olarak da kabul edilebilir. Yazar bilinçsiz olarak düşüncenin dikte ettirdiklerini otomatik olarak yazıyordu; bir hayal, bir kuruntu, bir rüyayı yazıyordu. Kolektif eseri, şiiri yazarlar, müşterek yazılan bu eseri imzalıyorlardı. Uyuyarak, bilinçsiz ve o anda akla ne geldiyse yazıldığı için, olaylar arasında bir bütünlük, bir zincir yoktu. Bir estetik ve moral kaygı da taşıyorlardı yazarlar. Yazıda otomatizm, hızı ve çabukluğu vermiştir onlara. Breton'un **Nadja (Naca)** adlı romanı örnek bir sürrealist eser sayılabilir.

Sürrealizmin en parlak dönemi 1924 ile 1930 yılları arasındır. Louis Aragon'un realist ve sürrealistlikten sosyalistliğe dönüşümü, daha sonra da komünist oluşu (Aragon, komünist partisine girdikten sonra, "ailemi orada buldum", demiştir) 1932 de Breton ile yollarının ayrılması sürrealizmi bitirmiştir; 1939-1949 yılları arasına egemen olacak olan Varoluşçuluk (**ekzistansiyalizm=existentialisme**) felsefesinin ve edebiyat akımının kurucuları olacak olan J.P. Sartre ve A. Camus sürrealizmi silip götüreceklerdir (1939).

1930'lardan sonra sürrealizm sönmeye başlamıştı. Birinci dünya savaşı, 1918 de, ardında birçok acı ve ölü bırakarak sona ermişti. Aradan henüz yirmi yıl geçmişti ki, 1938 yılında yine tüm dünyayı olumsuz etkileyen savaş rüzgârları esmeye ve belirtileri görünmeye başladı. Ve 1939 yılında Almanya'nın Polonya'yı çiğneyip geçmesi ile ikinci dünya savaşı başladı. Yeniden insanlığı ve tüm Avrupa'yı, hatta tüm dünyayı yeni acılar ve ölümler bekliyordu. J.P. Sartre ve A. Camus'nün başını çektiği yazar ve düşünür grubu, **varoluş (ekzistans= existence)** sözcüğünü daha önce kullanan ve insanın varoluşu üzerine fikir üreten, yazılar yazan Danimarkalı filozof Kierkegaard ile Alman filozof Heidegger'in düşüncelerinden de yararlanarak, 1939 da teorisini J.P. Sartre'in yazdığı Varoluşçu edebiyat akımını kuruyorlar. Felsefe olarak varoluşçuluğu zaten Heidegger kurmuştu.

Her iki dünya savaşını görmüş ve yaşamış olan bu iki yazar, insanların çaresizliği, yalnızlığı, iletişimsizliği, sürekli sorunlarla boğuşması, sürekli acı çekmeleri ve anlamsız savaşlarda ölmeleri karşısında ne gibi çareler, çözüm yolları bulunabileceğini düşünüyorlar, fakat ölüme, acıya, yoksulluğa, şiddete karşı bir çözüm, bir çare bulmanın mümkün olmadığını görüyorlar. Bunun üzerine, "insan kendi hayatından sorumludur, bir dakika sonrasından emin değildir, her an savaşta ölebilir" diyorlar. İnsan kendi hayatının efendisi ve sahibidir, bu kısa ömrünü, süreli günleri, hatta sahip olduğu ve içinde bulunduğu anı iyi yaşamalıdır. Gelenekle, görenekle, dinle, öbür dünyayla, cehennem korkusuyla, istikbal kaygısı ile insanların hayatını bir cendereye sokmanın hiçbir anlamı yoktur. Bırakalım insanları, bir dakika önceki, bir dakika sonrayı düşünmeden içinde bulunduğu anı, elinde şu anda var olan anı, istediği gibi yaşasın.

İnsanoğlu saçma bir dünyada, saçmalıklarla boğuşmaktadır. İnsanoğlu sorunlarına, yoksulluğa, ölüme, acıya, şid-

dete, çaresizliğe çözüm bulamayan ve bu olumsuzluklar karşısında her zaman mutsuz olan insanı mutlu kılmak için J.P. Sartre 1938 de **Bulantı (La Nausée)** adlı romanını, A. Camus ise 1942 de **Yabancı (L'Étranger)** adlı romanını yazar. Bir insanın imkânları, yeteneği yukarıda sayılan olumsuzlukları çözmeye yetmiyor. Bu bakımdan yoksulluk ve ıstırap içinde bir adam gördüğümüz zaman, J.P. Sartre optiğinden bakarsak:

-Allah kahretsin, deyip kusacağız;

A.Camus optiğinden bakarsak:

-Her şeye olduğu gibi, bu manzara karşısında da yabancılaşıp budalalaşacağız, anlam veremeyeceğiz.

Tiyatro dalında absürd edebiyat akımında yazan üç yabancı uyruklu yazar var:

İonesco (Romen), Adamov (Rus), Samuel Becket (İrlanda). Bu üç yazar da Fransızca yazdığı için Fransız edebiyatında yer alırlar. Eserlerinde insanın bunalımını, iletişimsizliğini, çıkmazını dile getirirler.

1950'den itibaren yeni roman nosyonu oluşmaya başlıyor. Yeni romanın teorisi ile uğraşan, yazan, Alain Robe-Grillet bazı yönlerden A. Camus'nün **Yabancı** adlı romanını ve kahramanı Meursault'yu şimdiden yeni roman türünün öncüsü sayar. Zira her ikisi de amerikan tekniğini kullanır, üslup kaygısı yoktur, yazar önüne çıkan olayları, manzaraları çıkış sırasına göre anlatır. Yeni roman türüne, bir bakış romanı diyebiliriz, anlatıcı kendi bakışı ile gördüklerini, müşahade ettiklerini, basit cümlelerle anlatır, bu durum hem A. Camus'de, hem de yeni romanın kurucuları sayılan A. Robe-Grillet ve Michel Butor'da vardır.

Alain Robe-Grillet, yeni romanı tarif ederken şöyle der: **"Yeni roman, geleneksel romana karşı gelişen bir roman türüdür"**. Kuruluş tarihi 1950 yılı olarak kabul edilen, Fransızların "Yeni Roman Okulu", İngilizlerin "Post-Modern Edebiyat Okulu" olarak adlandırdıkları yeni romanın, ne kahramanlar yaratmak ne de hikâyeler anlatmak gibi bir amacı vardır. Bu türdeki romanlar küçük bir hikâye etrafında kurgulanırlar; orada bir şeyler geçer ve bu şey bir şahısla ilişkilendirilir; kahraman demiyorum, çünkü kahraman kavramı nispeten yeni bir kavramdır. Örneğin Michel Butor, 1957'de yazdığı **Değişim (La Modification)** adlı romanında siz (vous) zamirini kullanır. Bu "siz" tam kahraman değildir; bu siz bazen yazarı (anlatıcıyı), bazen kahramanı, bazen de okuyucuyu kasteder.

Yeni roman, İrlandalı yazar J. Joyce, A. Gide ve M. Proust'un etkisi ile bizzat roman üzerine bir fikir yürütmedir; yeni bir taslak oluşturmaktır. Geleneksel romanın iki temel direği olan kahramanı ve hikâyeyi inkâr ederek hayattan (gerçek hayata uygun) bir imaj, bir kesit vermek üzerine temellenir. Yeni roman prensip olarak bilmece gibi anlaşılmalıdır; yani kimseyi ikna etmeye çalışmaz, kimseye güvence vermez, o daha çok şaşırtır..

1953'te Alain Robe-Grillet'nin yazdığı Silgiler (Les Gommages) ve 1957 de Michel Butor'un yazdığı Değişim (La

Modification) yeni romanın örnek ve temel, en çok tanınan ve okunan eserleridir. Yeni romanda konu bütünlüğü ve olay zinciri zaten aranmazdı. Yeni roman bir parçacıklar romanıdır. Yazar parçacıklar arasında ilinti yapmaz, yorumlamaz, böyle bir kaygısı da yoktur. Her şeyi okuyucuya bırakır, okuyucu kendine göre parçalar arasında bir ilinti kurabilir, kuramayabilir de. Okuyucu ardı ardına gelen sözcükleri, satırları, paragrafları okuyacaktır, bir şey anlamayabilecek, yazarın vermeyi düşünmediği bir şeyi okuyucunun alması zaten mümkün değildir, sözcüklerdeki müzikalite, satırlardaki, cümlelerdeki şiirsellik ona yetecektir. Zaten roman, fıkra niteliğinde, küçücük bir olay etrafında kurgulanıyor. Örneğin: Michel Butor'un, Değişim adlı romanının konusu çok bayağı ve basittir. Karısından ayrılıp Roma'daki sevgilisi ile yeni bir hayat kurmayı, evlenmeyi düşünen bir adam, Paris-Roma treninden bir yer alır; bir de kitap alıyor; kitabı okumak için almıyor; zaman zaman dışarıya bakmak için koridora çıktığında başkaları oturmasını diye kitabı yerine koyuyor. Trende adam düşünüyor; karısı ile geçirdiği günleri hatırlıyor; trende giderken, iç monologlarla, eski iyi günleri hatırlayarak, dışarıdaki manzaraları seyrederek, etap etap tekrar eski karısına dönmeye karar veriyor. Roma'daki sevgilisine varmaktan vazgeçerek, Roma'ya varır varmaz ilk Paris trenine tekrar biniyor ve roman bitiyor.

■ DİPNOTLAR

1- 20.yüzyılın ilk yarısına egemen olan, etkili yetkili bir yazarı vardır: André Gide. Marcel Proust, klasik romana benzemeyen, fakat çok emek verdiği, zengin bir dil kullandığı **Swann'ların Semtinden** adlı romanının el yazmalarını, okuması, değerlendirmesi ve bir yayın evine basılması için tavsiyelerde bulunması düşüncesi ile André Gide'e veriyor. Gide 30-40 sayfa okuduktan sonra: "Bu roman değil, otobiyografi" diyerek el yazmalarını iade ediyor, Gide tavsiye etmediği için de hiçbir yayınevi eseri yayınlamıyor. Neyse ki, Proust zengindi, parasıyla bir yayınevine bastırıyor, böylece insanlık yeni ve değerli bir romana kavuşuyor. Roman, Fransa'da ve dünyada çok tutunuyor. André Gide yaptığı yanlıştan çok üzüntü duyar. Ölürken başucundakilere: "Hayatta affedilmeyecek iki üç hata yaptım, onlardan biri Marcel Proust'u reddetmemdir ", demiştir. Proust'un romanından on üç sene sonra, 1926 da, Proust'unkine benzeyen, bu yeni roman türünde **Kalpazanlar'ı (= Les Faux -Monnayeurs)** yazacaktır Gide.

■ KAYNAKÇA

- 1- Brisville, Jean-Claude, Camus, Gallimard, Paris, 1963
- 2- Camus, A. L'Étranger, Folio, Paris, 1985
- 3- Camus, A. (Çeviren, Vedat Günyo), Yabancı, Can Yayınları, İstanbul, 2007
- 4- Proust, M., Du Côté De Chez Swann, Le Livre De Poche, Paris, 1968
- 5- Sarraute, N. L'Ère du soupçon, Gallimard, Paris, 1968
- 6- Rey, Pierre-Louis, L'Étranger, Hatier, Poitiers, 1992

NOUVEAU ROMAN (NEW NOVEL)

ABSTRACT

The term nouveau roman (new novel) appeared in France after 1950. It is referred to as postmodern fiction in Britain. Divergence from the traditional fiction began with Marcel Proust's novel 'Swann's Way' published in 1913, with the novel 'The Modification' published by Michel Butor in 1957 came most prominent dissociation. In 1916, Tristan Tzara, Romanian-born French poet and writer, founded dadaist literature movement in France. Dadaism rejects all the pre-existing fictional genres. The fact that in 1924, Andre Breton wrote the Manifesto of Surrealism and Louis Aragon signed it put an end to dadaism, and there appeared surrealism. J.P Sartre articulated the theory of existentialist literature movement in 1939. Thus, the age of surrealism completely closed and there came existentialism. 'Nausea', the novel written by Sartre in 1938 and 'The Stranger' written by A. Camus in 1942 are the best examples of existentialism. 'The Erasers', the novel of Alain Robbe-Grillet published in 1953 and 'La Modification' written by M. Butor in 1957 are sample novels of nouveau roman. In nouveau roman, the unity of subject and succession of events are not essential elements..

Schlüsselwörter: Dadaism, new novel, surrealism, existentialism

New novel term was put in use 1950. Its diverging from the traditional novels starts with Marcel Proust and his novel 'Swann's Way', published in 1913. Divergence reached a peak level with the novel 'The Modification' Michel Butor published in 1957. Now we will try to present the progress from Marcel Proust to Michel Butor step by step.

The concept of novel in France and in the world began to change by the fact that Marcel Proust, a French novelist, wrote the novel "Swann's Way" in 1913. Until the 'World War II, two features were to be demanded in a novel:

- 1- Psychological analysis
- 2- A description of a community

Just as considered in the novels of Flaubert, Stendhal and Balzac, even Balzac collected all his novels under general name of 'human comedy'. Traditional novel is the one which is narrated by third singular. There is an intricacy, a succession of events. The author would give a character to the hero according to his social status and the behaviours he would take against social events. So the author would choose two or three characters and two or three subject-matters and make hero live around these events. Hero was a toy of author, and author gave him characters and roles

according to his intention and design. In short, to create, survive, marry, kill the hero all were under the control of the author, as said Balzac.

The author would present a realism with its narrow definition. The past tense would be used. The subject would not be regarded from a single perspective; its undetailed, nuanceless appearance would be presented. With some changes in narrative techniques of Stendhal and Flaubert, the effects of perspective on modern novel have been seen since Proust. What was the intention of modern novel was to elaborate and show thoroughly the reality of life and man with all its/ his manifestations. Proust was writing novels with no intricacy. His novels had no dramatic/theatre-specific situations such as representation, turning point, and solution. He would not give a chance to audience to follow event chain. Heroes were neither dependent on narration nor were they in a position to help its progress. Proust's heroes enter author's standpoint area, this is not a story that brings them together. One recognizes them as in life, comes across them, hears that they are spoken of and sees them once again.

For Proust, life consists of some series of events and senses. Space is very wide and human beings live in its particu-

lar part. It is not possible to live all around space. Time is a life of human. It inevitably contains some period of time and series of events. But time is of intermittent character. As Lamartine said, "when the moment we are experiencing elapses, it will not happen again, from which Proust's internal boredom comes. Intermittent events of life are lost and disappear in the course of time. He regarded life as nothing when he could not find continuity of life. Therefore, duty of a novelist must be to find lost time again. Lost time could be found again, and life which is the result of some sensations and events could be lived again only through involuntary recall. Man is not just only a collection of some kinds of gestures and events, a continuity is subject matter, a man lives his past life there; this is an answer to internal boredom of Proust. It is impossible to live by conserving time, but man has a feature through which he can live the past time again, remembering past time in mind. Proust found old Celtic belief reasonable and true, according to which when people died, their soul would transfer to a lower-level creature, such as horse, cow, sheep or tree. Thus the soul would not die and continue to live. Accordingly, Proust would discover that soul is eternal and life is endless. In pages 54-58 of *Swann's Way*, he narrates his experience and how he managed it. When he came home on a cold winter day, his mother served him with some tea and madlen cookies. To soften the cookie he dipped it into tea like a biscuit and he drank tea. Proust, who liked tea very much remembers that he drunk tea with madlen cookie in the past, and he got great pleasure from this; he makes memories of teas and madlen cookies he drunk and ate in the past. Similarly, he recalls having visited his aunt after having prayed at the church, and, while drinking tea with madlen cookies, the sound of the cup-saucer contact. Therefore, Proust discovers to experience life's continuity again remembering the past.

Proust's novel, to tell the truth, contains no complexity and/or intricacy. He analyses his own, his family's and friends' emotions. He also describes the aristocratic world in which he lived. Thus, the analysis becomes richer with descriptions of ethical rules, customs and traditions. In fact, Proust's novel is a novel of analysis and traditions which enables us to discover internal and external world and which is a substitution of the psychology and style in classical fiction and The narration faces with a triple question:

1-Time

2-Memory

3-Art

Time: according to Proust, man is likely to have the tendency to love physically and mentally, and, as a memory, to

death, that is, to disappearance.

Memory (remembering): There is, however, something in man that presents continuity. A dream or sensation may suddenly reveal our hidden memories through comparison, the moments which we think dead become integrated into our life and are preserved through involuntary recall. Like tea and madlen cookies, this means living memories and past life again.

Art: According to Proust, an artist is a person who can manage to pause the time, and who can fix some special moments in which the past and the present become identical.

Proust is a very new writer, whose novel is new, style is new, but in terms of novel broadness and richness, he is Balzacian. He wrote in very long sentences. He used a rich vocabulary. The broadness and the large numbers of words of his novel may seem boring for the reader. His novel, however, has a sound fictional plot, and has a great command of French language. His novel is not a mere story that is narrated; it is his own real story. They are memories in which he tells with his will and which he imagines. In novel he tells about himself and uses mostly the pronoun 'I' using direct narrating style. He manages to get reader join the novel. Same situation is subject matter in 'The Counterfeiters', a novel of Andre Gide.

Stating that 'a novel must be neither a picture of reality nor exhibition of a thought.', Proust's significance is due to the fact that he wanted to combine reality with thought and private with general. Gide was not entirely different from Proust in terms of conception of reality. Andre Gide, who, having been affected by Dadaist and Surrealist movements, wrote the novel *The Counterfeiters* in 1926 to clarify his regret of his rejecting the novel of Proust, '*Swann's Way*' published in 1913, says that a scriptwork should not be born out of pre-designed and pre-thought ideas. My novels till *The Counterfeiters* can be compared with waters of pools, prisoned and lifeless waters; I wanted to let water into its natural volume, so I wanted to give water a life.

Gide wanted to present a slice of life in his novel, but it would not be a slice like what naturalists did. It would be a transverse and deep slice. Human life would be told with all its manifestations. The story, if there is, would be told not from a single viewpoint but from a variety of viewpoints. A human event with different thoughts of different people can be perceived differently; this event may mean so many things for a man's wife, it means different things to a man in street, but it maybe completely different from what the wife perceived.

Gide is interested in reality as a plastic material; briefly it

is like relationship of shape with art which can be evaluated from different perspectives, a combination of moral reality with physical reality, eventually both of them are parts of novel reality.

Between Proust's *Swann's Way* in 1913 and Andre Gide's *The Counterfeiters* of Proustian flavour in 1926, two literary movements emerged in France: Dadaism and Surrealism. Dadaism was founded by a Romanian-originated French poet and writer Tzara in 1916. Dadaism started out ignoring all the pre-existing fictional genres, but not giving a message. It does not substantiate any idea, neither does it stand aside any idea nor defends any idea, yet it is not against any idea.

It ignores everything, rejects all the social, ethical, political values, traditions and customs; it can be perceived as nihilist school. Dadaist movement, to find out authentic reality, is intended to break off the relationship between idea and statement. Authenticity of a human is his natural attitude. What is of significance here is that a man who eats, breathes, speaks meets his natural needs. It is the man who rejecting all the values, is free of all the labels, and naked in social and moral values. Dada was in painting and sculpture, as well. Picasso is considered among the dadaist artists; in most of his paintings the relationship between thought and expression is vague. For instance, he draws a woman overlapping two triangles at one end. There is no relationship between the woman in his pictures and the woman in imagination.

Since 1918 surrealism has come to be spoken of. Poets and writers, such as Andre Breton, Louis Aragon, Robert Desnos would not only set up a surrealist school but also would make it survive. Furthermore, according to them, surrealist movement was originated by Apollinaire and Lautreamont in the late 19th century. The group who called themselves surrealists appreciated this Dadaist group. Dadaism was born during the World War II in 1916 at a time when the pains, hopelessness, despair and deaths were lurking around. The novel 'Anicet' of Louis Aragon published in 1920s contains both surrealist and dadaist features. The fact that Andre Breton wrote the manifesto of surrealism in 1924 and Louis Aragon approved it put an end to Dadaism, and surrealist movement was truly founded.

Andre Breton, who wrote surrealism manifesto, discovered 'automatic writing'. Surrealist writers wrote their novels in *Opera Passage in Paris*; walking in passage, visiting-boutiques, meeting at cafes, they drank tea, slept and when they woke up they wrote again, even when a writer slept, another writer continued to write from where the first writer stopped. But there was not the rest of former

scripts, the writer wrote whatever came his mind, what was in his mind and what he observed. Therefore a scriptwork could be written collaboratively. A written novel or poem can be accepted as anonymous. Unconsciously the writer wrote automatically what the thought dictated, a dream, an imagination, and a fantasy. Writers who wrote the collective manuscript signed it all together. As it was written unconsciously and with what came to mind at that moment, there was no sequence or unity of events, nor was there a fear of aesthetics and ethics. Automatism in manuscript gave them speed and quickness. Breton's novel 'Nadja' can be regarded as an example of surrealist fiction.

Highest term of surrealism was between the years 1924-1930. Louis Aragon's turned to socialism from surrealism, he became communist later, (after he joined communist party Aragon said that: 'I found my family there.') and he parted from Breton in 1932. Then all resulted in the collapse of surrealism. A. Camus and Sartre, the founders of existentialist philosophy and literary movement, which would be prevailing during 1939-1949 would wipe out surrealism.

After 1930, surrealism began diminishing. The World War I ended with many deaths and pains in 1918. Two years later, war winds that affected negatively all the world and Europe started to breeze in 1938, and the signs of it became obvious then. And in 1939 as Germany passed over Poland, the World War II started. Again deaths and pains were waiting for all Europe, even all the world. In 1939, the writer group J.P. Sartre and A. Camus led, by benefiting from the thoughts of Danish philosopher Kierkegaard and German philosopher Heidegger, who had previously used the word existentialism and proposed ideas about the existence of man, set up existentialist literary movement whose theory was written by J.P. Sartre. Existentialism as a philosophical movement had already been founded by Heidegger.

These two writers, who lived and saw both World Wars were thinking about how to find solutions to the men's loneliness, desperation, uncommunicativeness, constant fights with problems and death in meaningless wars, but saw that finding solutions to death, pain, poverty and severity was impossible. Thereupon, they say 'Man is responsible for his own life and he is not sure for next minute, and at any time might be killed in war'. Man is the master and owner of his own life, he should live very well this short life, countable days, even the moment he is in. There is no meaning of putting people's life into narrow pass with traditions, customs, religion, and other world, fear of heaven and future doubts. Let people live the moment they have and they are in without thinking a minute before and a minute after as they wish.

Human beings deal with so many silly things in this silly world. To make people people who could not find a solution to violence, pain, death, poverty and problems and therefore became unhappy in the face of these adverse events, J.P.Sartre wrote the novel 'Nausea' in 1938 and A.Camus wrote the novel 'The Stranger' in 1942.

A human's facilities and capabilities are not enough to solve above-mentioned questions. Thus when we see a man in poverty and pain, if we take it from J.P Sartre's viewpoint:

-Saying 'God Damn' we will vomit.

From A. Camus's viewpoint:

-as we do for all, we will become alienated and idiots and make no sense out of it

There are three foreign- originated authors who wrote in the absurd dramatic literature.

1-Ionesco(romanian),Adamov (russian), SamuelBecket (Irish),

As those three authors wrote in french,they are considered to be in French literature.In their scripts they Express the depression, uncommunicativeness and dilemma of man.

Since 1950, the concept of nouveau roman has begun to emerge.Alain Robe Grillet, who was interested in theory of new novel considers 'The Stranger' of Camus and its title character 'Meursault' as pioneers of new novel in some aspects.Both of them use american technique.There is no concern of style, writer narrates the events that he faces and the sceneries according to their existing sequence.We can call new novel a fiction of perspective. The narrator narrates in simple sentences what he sees and witnesses with his own perspective, which exists both in A.Camus and A.Robe- Grillet and Michel Butor, who are regarded as founders of new novel.

To describe new novel,Alain Robe Grillet says new novel is a fictional genre that emerged against traditional novel. French new novel school ,which is believed to be founded in 1950 (Post Modern Literature school in Britain) has neither aim to create new heros nor narrate stories.This kind of novels are set around a small story; there happens something and it is related to a person; I do not mean the hero, because the concept of hero is relatively a new term.For instance, Michel Butor uses (VOUS) (YOU) pronoun in The Modification, the novel written in 1957.You is not the exact hero. It sometimes refers to narrator, sometimes to hero, to audience.

New novel carries on ideas and making tasks on novel by the influences of Irish author J.Joyce,A.Gide and M.Proust. New novel, rejecting the title character and story line, the mainstays of the classical fiction, is based on presenting an image or section of life.New novel is, in principle, of intri-

cate complexity , i.e., it does not try to convince anyone,nor does it try to satisfy anyone, which is most remarkable.

The novel The Erasers written by Alain Robe-Grillet in 1953 and 'The Modification' written by Michel Butor in 1957 are well-known, most read and basic examples of new novel.In new novel, the unity of subject and the succession of events are not desirable.New novel is a novel of fragments .Author seeks no interrelationship, makes no interpretation and has no such concern.Author leaves everything to reader,reader may or may not establish relationship between the parts .Reader will read successive words,paragraphs and sentences but he/she will not be able to understand anything.In fact it is impossible that reader gets what author does not wish to give; he/she will satisfy with intonation in words and poetry in narration .The novel is set on a small event of anecdotal character.For instance,Michel Butor's 'The Modification' is very simple and ordinary.A man who has the intention to get divorced from his wife to start out a new life and marry his lover from Rome books a ticket for Paris-Rome train, buys a book never meaning to read, meaning to reserve his seat when he is out of his compartment.The man thinks of ,in train, and remembers the days he spent with his wife;with internal monologues in train,remembering good days in the past,watching the landscape outside,gradually decides to return to his wife again.Changing his mind about meeting his lover in Rome, as soon as he arrives in Rome, he gets on Paris train and the novel ends.

NEUER ROMAN

ÜBERSICHT

Die Verwendung des Begriffes "Neu Roman", beginnt nach 1950 in Frankreich. Die Engländer nennen es anstatt "Neu Roman", "Post-Moderner Roman". Es fängt mit dem, 1913 veröffentlichten Roman **Du Côté De Chez Swann (In der Gegend von Swann)** von Marcel Proust, der vom traditionellen Roman abwich, an. Mit dem 1957 veröffentlichten Roman **La Modification (Die Veränderung)** von Michel Butor, erreicht es seinen Höhepunkt. 1916 gründete der Dichter und Autor mit Rumänischer Herkunft, Tristan Tzara, die Dadaismus Literatur Schule, in Frankreich. Dadaismus lehnt alle seine früheren Romanarten ab. Zusammen mit dem Verfassen des Manifest des Surrealismus 1924 von André Breton und dessen Unterzeichnung von Louis Aragon, wurde Dadaismus beendet und die Schule für Surrealismus offiziell gegründet. 1939 schrieb J.P. Sartre die Theorie für die Literaturschule für **Existentialismus (existentialisme)**. Hiermit wurde der Surrealismus- Zeitabschnitt beendet, Existentialismus gestartet. Die, 1938 von J.P. Sartre geschriebenen **Übelkeit ("La Nausée")** und 1942 von A. Camus geschriebenen "Der Fremde" (*L'Étranger*) Romane, sind die besten zwei Beispiele zum Existentialismus. Auch die, 1953 von A. Robe-Grillet geschriebene "Radiergummis" (*Les Gommages*) und 1957 von M. Butor geschriebene **Die Veränderung ("La Modification")**- Romane, sind Beispiele zu dieser neuen Romanart. Im neuen Roman besteht keine Thematik und Handlungskette, der Neuroman ist ein Roman von Teilchen.

Schlüsselwörter: Neu-Roman, Dadaismus, Surrealismus, Existentialismus.

Die Verwendung des Begriffes "Neu Roman", beginnt nach 1950. Es fängt mit dem 1913 veröffentlichten Roman **Du Côté De Chez Swann (In der Gegend von Swann)** von Marcel Proust, der vom traditionellen Roman abwich, an und erreicht seinen Höhepunkt mit Michel Butors 1957 veröffentlichtem Roman **"La Modification" (Die Veränderung)**. Wir werden jetzt versuchen, die Entwicklung des Romanes, anfangend von Marcel Proust, bis zu Michel Butor, Schritt für Schritt wiederzugeben.

In Frankreich und der Welt fing das Romanverständnis an, sich mit der 1913 von dem Französischen Autor Marcel Proust geschriebenen Roman **Du Côté De Chez Swann (=In der Gegend von Swann)**, zu verändern. Bis zum 1. Weltkrieg wurden im Roman, zwei Eigenschaften gesucht:

- 1- Psychologische Analyse,
- 2- Darstellung der Gesellschaft.

Bei Flaubert, bei Stendal, bei Balzac wurde der Roman immer so gesehen. Balzac hat sogar seine sämtlichen Romane unter dem allgemeinen Namen **Komedia der Menschheit (=La Comédie Humaine)** vereinigt.

Der traditionelle Roman ist eine in der dritten Person "er/sie/es" erzählte Geschichte. Eine Intrige, eine Handlungskette ist hierbei das Thema. Der Autor gab seiner Figur, je nach seiner Stellung in der Gesellschaft, seiner Haltung gegenüber Ereignisse eine Persönlichkeit. Das heisst; der Autor suchte drei Themen und drei Figuren aus und ließ diese Figuren in diesen ausgesuchten Themen leben. Die Figur war das Spielzeug des Autors, der ihm je nach seiner Absicht und Konstruktion Persönlichkeit und Rollengab. Also wie Balzac schon sagt, das Gebären, leben lassen, Verheiraten, Töten der Figur war in den Händen des Autors, als ob er mit ihm ein familiären Stand hat.

Im engeren Sinn gab der Autor auch eine Realistik. Als Tempus wurde die vergangene Zeit benutzt. Die Objekte wurde nicht perspektiv betrachtet; es wurde eine oberflächliche, nuancelose, gemeinsame Erscheinung des Objektes gegeben.

Mit ein paar Veränderungen in den Romantechniken von Stendhal und Flaubert, konnten nach Proust die perspektiven Auswirkungen im zeitgenössischen Roman betrachtet werden. Des Lebens Tatsachen, des Menschens Tatsachen mit Erscheinungen zusammen, vom Anfang bis zum Schluss erzählend, zeigen, war es, was der zeitgenös-

sische Roman machen wollte.

Proust schrieb ein Roman ohne Intrigen. Es gab keinen "berühmten dramatischen-Theater- typischen Umstand" wie, zur Schau stellen, Verknotung und die Lösung des Knotens, bei ihm. Er gab seinen Lesern nicht die Gelegenheit, eine Handlungskette zu verfolgen. Seine Figuren waren weder an die Geschichte gebundene Personen noch waren sie in der Stellung, seiner Entwicklung zu helfen. Die Proust Figuren kommen einer nach dem anderen ins Sichtfeld; dies ist keine Geschichte, welche sie zusammenführt. Genau wie im Leben werden sie bemerkt, wird ihnen begegnet, wird gehört, dass über sie geredet wird, werden nochmals gesehen.

Für Proust ist das Leben aus einer Reihe Ereignissen und Wahrnehmungen bestehend. Der Weltraum ist umfassend und der Mensch lebt auf einem bestimmten Ort darauf; es ist unmöglich überall zu leben. Die Zeit ist ein Menschenleben und dieses Menschenleben beinhaltet zwangsläufig eine bestimmte Dauer, Handlungsreihe. Doch die Zeit ist lückenhaft; wie Lamartin auch sagt, wenn der Augenblick, in dem wir uns befinden, vorübergeht, wird dies nicht wieder erlebt. Proust's innere Sorge kommt hiervon, daß die lückenhaften Handlungen des Lebens verschwinden und mit der Zeit verwischt werden. In dem Moment, wo er die Kontinuität des Lebens nicht fand, sah er das Leben als ein Nichts an. Es soll also die Pflicht eines Schriftstellers sein, die verlorene Zeit wieder zu finden. Die verlorene Zeit konnte wieder gefunden werden und das Leben, welches das Ergebnis von Wahrnehmungen und Ereignissen ist, konnte nur durch unbeabsichtigte Erinnerung, nochmals erlebt werden. Der Mensch ist nicht nur bestehend aus der Gesamtheit einer Reihe von Gesten und Ereignissen; es besteht durchaus eine Kontinuität und hier durchlebt der Mensch sein vergangenes Leben wieder; dies ist gleichzeitig die Antwort auf Proust's innere Sorge. Es ist unmöglich, die Zeit bewahrend zu leben, doch der Mensch hat die Fähigkeit, sein vergangenes Leben im Gedächtnis (sich errinernd) nochmals durchzuleben; er erlebt sein Vergangenes in seiner Phantasie, also er stellt es sich vor.

Proust empfand einen alten Keltenglauben (Vorfahren der Franzosen, Celte, Celtique) als plausibel und korrekt. Nach diesem Keltenglauben gehen die Seelen der Menschen, wenn sie sterben, in ein Geschöpf eines niedrigeren Niveaus über, z.B. in das des Pferdes, der Kuh, des Schafes und des Baumes. Daher stirbt die Seele nicht, lebt weiter. Hiervon ausgehend wird Proust entdecken, dass die Seelen nicht sterben, sondern das Leben weitergeht. Er erzählt in den Seiten 54-58 seines Romans **Du Côté De Chez Swann (=In der Gegend von Swann)** über diese Erfahrung und wie er dies erreicht hat. An einem kalten Wintertag nach Hause kommend, gibt ihm seine Mutter Tee und Madlen Gebäck, damit ihm nicht kalt ist.

Er taucht das Madlengebäck wie einen Keks einweichend in den Tee und nimmt einen Schluck davon. Proust, der sehr gerne Tee trinkt, erinnert sich an den mit Madlengebäck getrunkenen Tee und hat Freude daran; er durchlebt den in der Vergangenheit getrunkenen Tee und das gegessene Madlengebäck, woran er sich ungewollt erinnert. Genau so bringt er sich auch vor Augen, daß er sonntags nach der Kirche nach dem Gottesdienst seine Tante besuchte, beim Verzehr des Tees und Gebäckes, welches sie ihm anbot, das klirrende Geräusch der Tasse, als sie auf die Untertasse gestellt wurde, ihn an die vergangenen Sonntage, als er Tee getrunken und Gebäck gegessen hatte, erinnerte; also er durchlebte dies alles nochmals. Somit entdeckt Proust, die Kontinuität des Lebens durch die Erinnerung an die Vergangenheit nochmals zu durchleben.

Wenn man ehrlich sein muss, beinhaltet der Roman von Proust keine Intrige. Der Autor analysiert seine eigenen Gefühle, die Gefühle seiner Familie und die der Freunde; zur gleichen Zeit stellt er auch die aristokratische Welt, in der er lebt, dar und somit wird seine Analyse bereichert durch die Darstellung der Traditionen, Bräuche, Moralischen Regeln. Eigentlich ist Proust's Roman, welcher uns dazu leitet, eine neue Innen- und Außenwelt zu entdecken, ein Analysen- und Gewohnheitsroman. Das Werk ist mit drei Problemen gefährdet: Zeit, Gedächtnis und Kunst.

Zeit: Nach der Ansicht von Proust, ist hier eine Flucht des Menschen, leiblich und gedanklich, zur Liebe und Erinnerung an den Tod, also zur Vernichtung, der Fall.

Gedächtnis (Erinnerung): Dabei hat der Mensch Kontinuität, Unterbreitendes an sich: Ein Traum oder eine Wahrnehmung kann durch Vergleichung, versteckte Erinnerungen plötzlich aufwachen und ans Tageslicht kommen. Die Momente, welche wir dachten, dass sie gestorben sind, integrieren sich in unser Leben, werden durch unbeabsichtigte Erinnerungen bewahrt; d. h. genau wie Tee und Madlengebäck; diese Erinnerungen, also vergangene Ereignisse, werden nochmals durchlebt.

Kunst: Nach der Ansicht von Proust, ist der Künstler eine Person, die die Zeit anhalten, einige besondere Momente, in welcher die vergangene und die gegenwärtige Zeit identisch sind, festhalten kann.

Proust ist ein ganz neuer Autor, sein Roman ist neu, sein Stil ist neu, doch die Länge und Reichheit seines Romans, ist genau wie Balzac. Er hat ganz lange Sätze gebildet. Er hat einen reichhaltigen Wortschatz verwendet. Die Länge, und dass er eine sehr reichhaltigen Wortwahl getroffen hat, kommt dem Leser etwas bedrückend vor. Doch er hat eine solide Romanspannung und er beherrscht die Französische Sprache. Sein Roman ist keine erzählte Geschichte, sondern die Geschichte seines eigenen Wesens. Es sind die Erinnerungen, die er nach eigen-

em Willen, im Geiste wieder belebend, schildert. Im Roman erzählt er von sich selbst, und als Ausdruck benutzt er den direkten Stil (zumeist "ich"). Ihm gelingt es, den Leser an seinem Werk teilhaben zu lassen. Dasselbe gilt auch für den Roman "Die Gauner" von André Gide.

Es ist die Größe von Proust; der sagt **"Der Roman darf weder eine exakte Wiedergebung des Realen noch Schaustellen der Ideale sein."** Es kommt von seinem Verlangen, das Persönliche mit dem Allgemeinen, das Reale mit dem Gedanken zu verbinden. Hinsichtlich seines eigentlichen Verständnisses war Gide nicht entfernt von Proust. Der Reue Klarheit zu bringen, dass er 1913 den Roman **"In der Gegend von Swann"** von Proust abgelehnt hat, sagte Gide, der sich von den geistigen Bewegungen Dadaismus und Surrealismus beeinflusst, 1926 **"Die Gauner"** in der neuen Romanart schrieb, folgendes: "Das Werk (Roman) darf nicht von einem Entwurf, vorher überlegter Idee, entstehen. Dies muss ein Produkt des mit dieser Idee befruchteten Geschehens sein. Meine Werke bis zur **"Die Gauner"** (1897: **Welts-Segen**, 1909: **Enge Tür** usw.), können mit den stillen Gewässern der Teiche im Park verglichen werden, gefangene (leblose) Gewässer. Mit diesem Werk (Die Gauner) wollte ich diese Gewässer in seine natürliche Neigung (Strömung) fließen lassen, also ich wollte dem Wasser Leben schenken.^{1"}

Gide wollte im Roman einen Lebensteil wiedergeben, doch dies würde kein einziges und in gleicher Richtung geschnittenes Teil werden, sondern auch ein breites und tiefgeschnittenes sein; das Menschenleben würde mit all seinen Erscheinungen geschildert werden. Die Geschichte wird, wenn vorhanden, nicht von einem Blickwinkel, sondern von vielen Blickwinkeln aus erzählt. Ein menschlicher Vorfall kann von verschiedenen Ansichten unterschiedlicher Menschen, ganz unterschiedlich wahrgenommen werden; diese Handlung stellt für die Ehefrau des Mannes etwas dar, für den Mann auf der Straße aber etwas anderes dar, doch dies kann etwas weit Entferntes von dem sein, was seine Frau wahrgenommen hat.

Die Realität interessiert Gide nur als eine plastische Materie, nur als Verhältnis der Form, Kunst; von verschiedenen Richtungen Verhandelbarkeit; das Zusammenreffen der moralischen Realität mit der physikalischen Realität, als ob diese beiden Teile von der Romanrealität wären.

Zwischen dem Verfassen des **"In der Gegend von Swann"** von Proust 1913 und "Die Gauner" von Gide 1926, welche hierbei die Linie von Proust verfolgte, entstanden zwei literarische Bewegungen in Frankreich: Dadaismus (auch Dada genannt) und Surrealismus ist von dem Autoren Tzara, welcher rumänischer Herkunft ist, 1916 gegründet worden. Die Schule für Dadaismus fing mit der Ablehnung sämtlicher vorherigen Romanarten an.

Diese wurde nicht mit der Absicht, eine Botschaft zu übermitteln, gegründet. Er ist neben keiner Ansicht, er verteidigt und unterstützt keine, doch er ist auch nicht gegen irgendwelche Ansichten. Er leugnet alles, er lehnt sämtliche gesellschaftlichen, moralischen, politischen Werte, Traditionen, Bräuche, ab; er kann also als Nihilisten-Schule anerkannt werden. Er will alle Verbindungen zwischen Gedanken und Äußerungen trennen, um die verbindliche Wirklichkeit zu finden. Des Menschen verbindliche Struktur, ist sein natürlicher Zustand; es ist die Rede von einem Menschen, der isst, trinkt, atmet, sich bewegt, redet, mit seinem natürlichen Bedürfnissen auf sich gestellt ist. Alle Werte verweigernd, von seinen Etiketten losgerissenen, allen Titeln und administrativen Pflichten entzogenen, aus dessen Epauletten herausgerissenen Menschen, in seinem primitiven und natürlichen Zustand zu ergreifen, in diesem Rahmen zu bewerten. Auch in der Malerei und Bildhauerei war Dadaismus vorhanden. Picasso zählte zu der dadaistischen Malergruppe; in seinen Gemälden (mehrheitlich), war die Verbindung zwischen Gedanken und Ausdruck abgebrochen. z.B. indem er die Enden zwei gleichseitigen Dreiecken übereinander brachte, machte er ein Frauenbild. Es besteht kein Zusammenhang zwischen der Frau im Gedanken und der im Gemälde.

Ab 1918 fängt die Erwähnung des Surrealismus, an. Dichter und Autoren wie André Breton, Louis Aragon, Robert Desnos, errichten die Schule für Surrealismus und bewahren sie auch. Ihnen nach wurden die Grundsteine des Surrealismus sogar von Lautréamont und Apollinaire gelegt. Diese Gruppe, die sich Surrealisten nannte, mochte und hielt zu der Dadaisten Gruppe. Dadaismus entstand während dem 1. Weltkrieg 1916, während die Hoffnungslosigkeit, der Schmerz und bedrohlichen Todesfälle die ganze Welt erschütterten; daher kann dieser als Schule der Hoffnungslosigkeit, Pessimismus angesehen werden; daher kommt es, dass der Surrealismus diese die Werte ablehnt, das Werk, die Kunst nicht anerkennt.

Der 1920 von Louis Aragon veröffentlichte Roman "Anicet" trägt neben surrealistischen Elementen auch dadaistische Elemente. Zusammen mit dem Verfassen des "Manifest des Surrealismus" 1924 von André Breton und dessen Unterzeichnung von Louis Aragon, wurde Dadaismus beendet und die Schule für Surrealismus offiziell errichtet.

André Breton, der das Manifest für die Gründung des Surrealismus bezeichnet hatte, entdeckte 1919 das "automatische schreiben". Die Surrealistischen Autoren schrieben ihre Romane in der Opérn-Passage in Paris. In der Passage spazierend, die Boutiquen besichtigend, sammelten sie sich zum Schreiben in einem Café; sie tranken Tee, schliefen, setzten das Schreiben fort, wenn sie

aufwachen, und wenn ein Autor schlief, schrieb ein anderer von dem Punkt aus, wo er war, weiter. Natürlich konnte dies keine Fortsetzung von dem geschriebenen sein. Der Autor schrieb gerade das, was ihm so einfiel, was sich in seinem Kopf befand, was er beobachtet hatte. Somit wurde das Werk kollektiv geschrieben. Der Autor schrieb unbewusst, automatisch das, was ihm seine Gedanken diktierten; er schrieb eine Phantasie, eine Einbildung, einen Traum. Die Schreiber dieses kollektiven Werkes, Gedichtes, unterzeichneten dieses gemeinsame Werk. Da schlafend, unbewusst und das, was einem so einfällt geschrieben wurde, gab es keine Totalität zwischen den Ereignissen, keine Verbindung. Die Autoren hatten auch keine ästhetischen und moralischen Bedenken. Der Automatismus im Schriftstück gab ihnen Geschwindigkeit und Schnelligkeit. Der Roman "**Nadja**" (**Naca**) von Breton, kann als ein Beispiel zum surrealistischem Werk, zählen.

Die Glanzzeit des Surrealismus war zwischen 1924 und 1930. Der Surrealismus endete mit der Umwandlung von Louis Aragon in Sozialismus und später auch Kommunismus (nachdem Aragon der kommunistischen Partei beigetreten war, sagte er "ich habe hier meine Familie gefunden") mit dem Trennen seiner Wege mit Breton 1932. Die Gründer J.P. Sartre und A. Camus von der Existentialistischen Philosophie und Literaturwelt, welche in den Jahren 1939-1949 herrschte, würden den Surrealismus, verwischen (1939) meinten sie.

Ab 1930 fing der Surrealismus an, zu erlöschen. Der 1. Weltkrieg wurde 1918, hinter sich sehr viel Schmerz und Tod zurücklassend, beendet. Es waren erst zwanzig Jahre vergangen, da fingen 1938 wieder an, die Kriegswinde, die negative Auswirkungen auf die ganze Welt haben, zu wehen und die Vorzeichen sichtbar zu werden. Und 1939, mit dem Unterdrücken des Polens von Deutschland, fing der 2. Weltkrieg an. Es erwartete die Menschheit, ganz Europa, sogar die ganze Welt, neue Schmerzen und Todesfälle. Die Autoren und Denker Gruppen, geführt von J.P. Sartre und A. Camus, gründeten, von den Gedanken des Dänischen Philosophen Kierkegaard und Deutschen Philosophen Heidegger; welche den Begriff Existenz vorher verwendeten und über die Existenz des Menschen Ideen erstellten, Nutzen ziehend, die existentialistische Literaturwelt, deren Theorie J.P. Sartre 1939 schrieb. Der Existentialismus als Philosophie hat ohnehin Heidegger gegründet.

Diese zwei Autoren, welche beide Weltkriege miterlebten, machten sich Gedanken darüber, welche Auswege und Lösungen gegen die Hilfslosigkeit, Einsamkeit, Kommunikationslosigkeit, die Probleme, mit denen sie laufend zu kämpfen haben, die ständigen Qualen und das Sterben wegen sinnlosen Kriegen, gefunden werden können. Doch sie sehen, dass es unmöglich ist, Auswege gegen

den Tod, den Schmerz, die Armut, die Gewalt zu finden. Daraufhin sagen sie "Der Mensch ist verantwortlich für sein Leben, er ist sich nicht sicher, was im nächsten Moment passieren kann, er könnte jeden Augenblick im Krieg sterben." Der Mensch ist Herr und Besitzer seines eigenen Lebens, er sollte sein kurzes Leben, seine gezählten Tage, sogar den Moment, in dem er sich befindet, voll auskosten. Es hat keinen Sinn, das Leben des Menschen mit Traditionen, Bräuchen, Religionen, dem Jenseits, der Angst vor der Hölle und mit Zukunfts-Bedenken, zu unterdrücken. Lassen wir doch die Menschen den Augenblick, in dem sie sich befinden, den Moment, den sie jetzt haben, so zu leben wie sie wollen, ohne sich Gedanken über die vergangene oder bevorstehende Minute zu machen.

Die Menschheit rauft sich auf dem irrsinnigen Welt, mit Sinnlosem. J.P. Sartre schrieb 1938 den Roman "Übelkeit" (*La Nausée*). A. Camus dagegen schrieb 1942 den Roman "Der Fremde" (*L'Étranger*), um gegenüber dieser Negativität, die unseligen Menschen zu beglücken, für deren Probleme, Armut, den Tod, Schmerz, die Hoffnungslosigkeit des Menschen sie keine Lösungen fanden. Die Möglichkeiten und Fähigkeiten des Menschen reichen nicht aus, um die oben genannten Negativitäten zu lösen. In diesem Zusammenhang, wenn wir einen Mann in Armut und Elend sehen; von der Optik des J.P. Sartre werden wir:

"Verdammt", sagen und uns übergeben.

Wenn wir aber es aus der Optik von A. Camus betrachten:

-werden wir, wie in vielen anderen, auch gegenüber diesem Szenario, uns verfremden und albern werden; wir werden die Bedeutung nicht verstehen.

In der Theater-Branche gibt es drei ausländische Autoren, die der absurden Literatur-Bewegung schreiben: Ionesco (Rumänisch), Adamov (Russisch), Samuel Becket (Irish). Alle drei dieser Autoren zählen zu der französischen Literatur mit, weil sie auf Französisch schreiben. In ihren Werken bringen sie die Krise, die Kommunikationslosigkeit, die Auswegslosigkeit des Menschen zum Ausdruck.

Nach 1950 beginnt der Begriff "Neuer Roman", sich zu entwickeln. Alain Robbe-Grillet, der sich mit der Theorie des Neu-Romans befasst und diesen verfasst, zählt, hinsichtlich einiger Eigenschaften, dem Roman "Der Fremde" von A. Camus und dessen Figur Mersault, zu den Pionieren dieser Romanart, denn beide benutzen die amerikanische Technik, heben keine Ausdrucksbedenken, der Autor erzählt die Handlungen, die Szenarien in der Reihenfolge, in der sie gesehen werden. Dieses neue Romanart können wir als Sicht-Roman bezeichnen; der Erzähler erzählt das, was er gesehen, festgestellt hat, in einfachen Sätzen. Dies ist bei A. Camus sowie den

Gründern des Neu-Romans, A. Robe-Grillet und Michael Butor, vorhanden.

Alain Robe-Grillet, den Neu-Roman beschreibend, sagt er folgendes: "Neu-Roman ist die im Gegenzug zum traditionellen Roman entwickelte Roman Art." Der Neu-Roman, den die Franzosen "Neu-Roman- Schule" und die Engländer "Post-moderne Literatur- Schule" nannten, hatte weder die Absicht, Figuren zu erstellen noch die Absicht, Geschichten zu erzählen. In dieser Art von Roman wird eine kleine Geschichte inszeniert; dann geschieht Einiges und dieses wird mit einer Person verein. Ich sage nicht Figur, denn dieser Begriff ist relativ neu. z.B. Michel Butor, verwendet in seinem Roman "Veränderung" (*La Modification*), den er 1957 verfasste, das Pronomen "ihr". Dieses "ihr" bezieht sich nicht ganz auf eine Figur; mal deutet es auf den Autor (Erzähler), mal auf die Figur, manchmal auch auf den Leser. Neu-Roman ist, durch Einflüsse der irischen Autoren J. Joyce, A. Gide und M. Proust, höchspersonlich über den Roman zu denken, einen neuen Entwurf zu erstellen. Es wird durch das Leugnen der Hauptsäulen, der Figur und der Geschichte des traditionellen Romans auf das Wiedergeben eines Bildes (gemäß des wirklichen Lebens), einer Momentaufnahme des Lebens, aufgebaut. Prinzipiell ist der "Neue Roman" wie ein Rätsel unverständlich; das heisst, es versucht, niemanden zu überzeugen, gibt niemandem eine Garantie, er ist mehr überraschend.

Die, 1953 von A. Robe-Grillet geschriebenen "**Radiergummis**" (*Les Gommages*) und 1957 von M. Butor geschriebene "**Die Veränderung**" (*La Modification*) Romane sind Beispiele und Grundsteine des Neu-Romans, sie sind die bekanntesten und am meisten gelesenen Werke. Im neuen Roman besteht keine Thematik und Handlungskette. Der Neu-Roman ist ein Roman von Teilchen. Der Schriftsteller erstellt keine Korrelation, er interpretiert nicht, er hat auch keine solchen Bedenken. Er überlässt alles dem Leser. Der Leser kann je nach seiner Vorstellung zwischen den Teilen eine Korrelation herstellen, vielleicht aber auch nicht. Der Leser wird die nacheinander gereihten Wörter, Zeilen, Absätze lesen, vielleicht davon nichts entnehmen, was der Schriftsteller nicht versucht, zu geben. Der Leser kann sowieso nichts entnehmen, die Musikalität der Wörter, die Poesie in den Zeilen, Sätzen, werden ihm genügen. Der Roman ist ohnehin in der Beschaffenheit eines Witzes, dreht sich um ein kleines Geschehnis. Zum Beispiel: Das Thema von Michel Butors Roman "Die Veränderung" ist äußerst gewöhnlich und einfach. Ein Mann, der sich von seiner Frau trennt und mit seiner Geliebten in Rom ein neues Leben anfangen will, hat vor, zu heiraten, kauft ein Ticket für den Paris-Rom Zug; er kauft auch ein Buch. Das Buch kauft er nicht zum lesen; wenn er ab und zu mal auf den Gang geht, legt er das Buch auf seinen Sitzplatz, damit keiner

sich dort hinsetzt. Der Mann denkt im Zug nach, erinnert sich an die Tage mit seiner Frau. Während er im Zug weiterfährt, beschließt er, mit inneren Monologen, mit den Erinnerungen an die vergangenen schönen Tage, mit der Beobachtung der Landschaft Stück für Stück, wieder zu seiner Frau zurückzukehren. Er verzichtet auf die Beziehung mit seiner Geliebten in Rom. Sobald er in Rom eintrifft, steigt er wieder in den ersten Paris- Zug um, und der Roman endet hier.

■ BIBLIOGRAPHIE

- 1- Brisville, Jean-Claude, Camus, Gallimard, Paris, 1963
- 2- Camus, A. *L'Étranger*, Folio, Paris, 1985
- 3- Camus, A. (Übersetzer, Vedat Günyo), Yabancı, Can Verlag, İstanbul, 2007
- 4- Proust, M., *Du Côté De Chez Swann*, Le Livre De Poche, Paris, 1968
- 5- Sarraute, N. *L'Ère du soupçon*, Gallimard, Paris, 1968
- 6- Rey, Pierre-Louis, *L'Étranger*, Hatier, Poitiers, 1992.

1- Es gibt einen über die erste Hälfte des 20. jh. herrschenden, effektiv berechtigten Autor: André Gide. Marcel Proust, gibt die Handschriften seines Romans *In der Gegend von Swann*; welches nicht dem klassischen Roman ähnlich ist, doch er sehr viel Sorgfalt investierte, eine reichhaltige Sprache benutzte; André Gide, mit dem Gedanken, damit er dies lieft, bewertet und für die Veröffentlichung, einem Verlag empfiehlt. Doch Gide sagt nachdem er 30-40 Seiten gelesen hat: "Das ist kein Roman, sondern eine Autobiographie" und gibt die Entwürfe zurück, weil Gide es nicht empfohlen hat, veröffentlicht kein Verlag dieses Werks. Zum Glück war Proust vermögend, er ließ es aus eigener Tasche einem Verlag drucken, somit erlangte die Menschheit einen neuen und wertvollen Roman. Dieser Roman wird in Frankreich und der Welt, sehr begehrt. André Gide bedauert diesen Fehler sehr. Im Totenbett, sagte er denen in seiner Nähe: "Ich habe im Leben zwei drei unverzeihliche Fehler gemacht, eines davon war die Ablehnung von Marcel Proust." 13 Jahre nach dem Roman von Proust, würde Gide *Die Gauner* (= *Les Faux-Monnayeurs*) in dieser neuen Roman Art schreiben.